

Bron: Met plezier naar school! Succesvol samenwerken: tips voor ouders
Noëlle Pameijer (Pica, 2020)

Paragraaf 6.5 Overstap naar een andere school

Gewoon als het kan, speciaal als het moet

Afkeringen: MDO = multidisciplinair overleg op school; HGD = handelingsgerichte diagnostiek

Houvast bij een mogelijke schoolwisseling: een kader

Veel is nog onzeker, jullie kunnen geen koffiedikkijken. Een en ander hangt af van de klik tussen je kind en de leerkracht/docenten en de andere kinderen en de match tussen de school en jullie als ouders. Toch kun je aspecten van schoolsucces inschatten. Het zijn geen harde criteria maar gegevens uit onderzoek en praktijk in combinatie met persoonlijke meningen van ouders, kinderen, schoolteams en deskundigen van buiten de school. Deze zijn in een MDO uit te wisselen en samen in kaart te brengen.

Welke opties zijn er en wat zijn de voordelen en nadelen?

Het is zinvol om samen te brainstormen en alle opties met bijbehorende argumenten in kaart te brengen. Zo draagt iedereen bij aan het beslissingsproces en worden er geen argumenten over het hoofd gezien. Er is ruimte voor alle opvattingen en de kans op tunnelvisie is klein, omdat jullie niet op meerdere opties focussen. Dit doet ook recht aan de situatie, want vrijwel iedere keuze heeft zowel voordelen als nadelen en elke optie heeft zowel argumenten vóór als tégen. Het bespreken hiervan maakt het beslissingsproces inzichtelijk en vergroot de kans op een goede beslissing, in het belang van je kind.

Tip: Is een doel van het overleg ‘brainstormen over de opties’? Bereid dit dan alvast voor: welke opties zij er wat jullie betreft en wat is voor jullie belangrijk? Welke voordelen en nadelen hebben jullie al? En hoe staat je kind hierin?

In een MDO zijn de argumenten (in kleur) in kaart te brengen op een A3-blad of flap-over. Zo doet iedereen mee, bijvoorbeeld met een tabel zoals deze.

Doel: samen brainstormen over drie opties	School 1	School 2	School 3
Argumenten voor of voordelen?			
Argumenten tegen of nadelen?			
Vragen: wat moeten we nog weten?			
Conclusie: welke optie heeft de meeste argumenten voor of voordelen?			

De argumenten voor/tegen en de voordelen/nadelen hangen vaak samen: een argument voor school 1 (bijvoorbeeld korte reistijd, je kunt je kind zelf naar school brengen of hij kan op de fiets), is een argument tegen school 2 (lange reistijd, je kind moet met een busje of het openbaar vervoer naar school). Soms is de keuze al te maken omdat de conclusie helder is: een bepaalde school heeft duidelijk meerwaarde. Soms kunnen jullie nog niet beslissen, bijvoorbeeld omdat de opties dichtbij elkaar liggen of de meningen sterk uiteenlopen. Dan is het zinvol om meer informatie te verzamelen: wat moeten jullie nog weten en waarom? Benut de ‘als → dan’ (par. 6.2): als het antwoord ... is, dan pleit dit voor optie 1. Maar als het antwoord ... is, dan pleit dit voor optie 2.

Een goede overstap vergt samenwerking

Een overstap is voor ieder kind (en zijn ouders) ingrijpend en voor kinderen die het moeilijk hebben (en hun ouders) al helemaal. Het overwegen van zo’n overstap, dingen uitzoeken, met je kind bespreken en vooruitkijken, kan ingewikkeld zijn omdat zoveel factoren een rol spelen. Samenwerkingsverband Unita gebruikt daarom het document ‘Handhaven zolang; overstappen zodra’, waarin verschillende principes van HGW zijn verwerkt.

Hoe werkt de ‘zolang-zodra’?

Een deskundige van het samenwerkingsverband kan dit document met de ouders en school doorlopen. Jullie brengen dan samen in kaart hoe het er nu voorstaat, welke redenen er zijn om op de huidige school te blijven en welke redenen pleiten voor de overstap naar een andere school. Wil je dit document inzien? Ga dan naar download 6.5: Op de huidige school blijven *zolang*; overstappen naar een andere school *zodra*.

Hoe is de 'zolang-zodra' te gebruiken?

Door met kleuren te werken is in één oogopslag te zien hoe het er voorstaat en vooruit te kijken. Bijvoorbeeld:

- **Er is veel groen in de zolang.** Je kunt inzetten op handhaven en regelmatig bespreken hoe het gaat: is er nog steeds veel groen? Blijft dat wat groen is groen? Hoe behouden we het groene? Met andere woorden: we gaan door zolang het goed gaat.
- **Er is veel oranje in de zodra.** Dan zijn er weinig argumenten om in te zetten op blijven. Je kunt dan een overstap overwegen en de opties alvast bespreken. Wat betekent het oranje voor de school die we zoeken?
- **Er zijn nog vragen in blauw.** Welke daarvan zijn noodzakelijk om te beantwoorden? Welke antwoorden vallen in de zolang en welke in de zodra? Als het antwoord ... is, dan het een zolang. Maar als het antwoord ... is, dan wordt het een zodra.

Hier volgt een voorbeeld dat tijdens een (digitaal) MDO is gemaakt door een trajectbegeleider, leerkracht, intern begeleider en de ouders. Ook de mening van het kind is erin opgenomen.

Overzicht voor de afweging op deze school blijven of overstappen naar SBO of SO?	
<p>Op deze school blijven ZOLANG <i>(voorbeeld argumenten, pas/vul aan)</i></p> <p>KIND</p> <ul style="list-style-type: none"> ☐ Gaat met plezier naar school en komt blij thuis (schoolplezier) ☐ Werkhouding is voldoende ☐ Gedrag is passend binnen de groep en aan te sturen door leerkrachten ☐ Heeft sociale aansluiting: hoort bij de groep, heeft vrienden, doet mee: verschil van mening, volgens school niet, volgens ouders wel ☐ Leerontwikkeling is conform OPP, is op koers richting een passende uitstroom (benut OPP-trap) ☐ ... <p>SCHOOL</p> <ul style="list-style-type: none"> ☐ De onderwijsbehoeften van leerling vallen binnen de basis-ondersteuning (niveau 2 en 3) van school (benut driehoek) ☐ School geeft aan een passende onderwijsplek te kunnen bieden, al dan niet met extra ondersteuning of arrangement ☐ Het is nu einde schooljaar, de vraag is hoe het volgend schooljaar gaat, want dan zit leerling in een andere klas met een andere leerkracht <p>SCHOOL EN OUDERS</p> <ul style="list-style-type: none"> ☐ School en ouders hebben vertrouwen in elkaar ☐ School en ouders werken goed samen <p>OUDERS</p> <ul style="list-style-type: none"> ☐ Het lukt ouders het onderwijs aan hun kind op deze school te ondersteunen, kan beter maar hoe? ☐ Ouders staan achter school, ze hebben voorkeur voor handhaven en willen geen SBO of SO ☐ ... 	<p>Overstap naar SBO of SO overwegen ZODRA <i>(voorbeeld argumenten, pas/vul aan)</i></p> <p>KIND</p> <ul style="list-style-type: none"> ☐ Gaat niet meer met plezier naar school en komt boos/verdrietig thuis; welbevinden is in geding ☐ Werkhouding is onvoldoende en belemmert de leerontwikkeling ☐ Gedrag past niet binnen de groep en begrenzen lukt niet meer; veiligheid van kind of groep is in geding; gedrag kind belemmert lesgeven van leerkracht ☐ Heeft geen sociale aansluiting: kind is geïsoleerd, heeft geen vrienden? ☐ Leerontwikkeling is niet conform OPP, onder de koers richting passende uitstroom, zakt af, uitstroom komt in gevaar (benut OPP-trap) ☐ ... <p>SCHOOL</p> <ul style="list-style-type: none"> ☐ Volgend schooljaar: zijn onderwijsbehoeften van leerling volgend schooljaar zodanig specifiek en veel dat ze buiten de basisondersteuning van de school + extra ondersteuning vallen? ☐ Er is geen andere reguliere school die deze leerling passend onderwijs kan bieden ☐ SBO/SO heeft meerwaarde, zowel voor gedrag als voor leren? ☐ ... <p>SCHOOL EN OUDERS</p> <ul style="list-style-type: none"> ☐ School en ouders hebben geen vertrouwen meer in elkaar ☐ Er is een - niet meer te herstellen - conflict tussen school en ouders ☐ ... <p>OUDERS</p> <ul style="list-style-type: none"> ☐ Ouders kunnen niet meer achter het beleid van school staan en kunnen daardoor het onderwijs aan hun kind op school niet meer ondersteunen ☐ Ouders hebben voorkeur voor SBO of SO. Geef aan welke indien bekend ☐ ...
    	

De zolang-zodra in een MDO-traject

Betrokken lopen het document door en vullen het aan. Daarna bespreken ze het volgende:

- Zijn er meer zwaarwegende argumenten voor blijven op deze school? Dan wordt hierop ingezet: wat kunnen school en ouders doen om de 'zolang-argumenten' te behouden?
- Zijn er meer zwaarwegende argumenten voor overstappen naar een andere school? Dan is de vraag: welke school heeft meerwaarde en is het belang van dit kind?
- Zijn er evenveel argumenten voor beide opties? Wat moeten we dan nog weten om de knoop door te hakken? Welk argument kan de doorslag geven? Deze informatie wordt verzameld en in het volgende MDO besproken.
 - o Als het antwoord pleit voor handhaven, dan is het een argument om te blijven op deze school.
 - o Als het antwoord pleit voor een andere school, dan is het een argument om over te stappen naar een school die beter kan afstemmen op wat het kind nodig heeft.
- Zijn er nog mogelijkheden in de huidige school? Bespreek dan of jullie, met steun van het samenwerkingsverband, een plan kunnen maken, uitvoeren en evalueren (par. 6.4).
 - o Slaagt dit plan, dan is dat een argument om voorlopig te blijven op deze school.
 - o Mislukt dit plan, dan is dit een argument om alsnog over te stappen naar een school die wel passend onderwijs kan bieden.

Deze aanpak is overigens ook in te zetten bij het overwegen van een overstap van een gewone school naar een andere gewone school, van speciaal basisonderwijs naar speciaal onderwijs (en omgekeerd) en bij het overwegen van een terugplaatsing van speciaal (basis) onderwijs naar gewoon onderwijs. Het document is ontwikkeld in het basisonderwijs en vergt de nodige aanpassingen voor het voortgezet onderwijs.

Tot slot

Haast en spoed is zelden goed. Een te snelle overstap is niet in het belang van je kind. Als het lukt om samen te werken met de 'zolang-zodra' en daar de tijd voor te nemen, dan groeien jullie ernaar toe en verloopt de start op de nieuwe school beter.